

Herning
Kommune

Miljø og Klima • Rådhuset • Torvet • 7400 Herning • Tlf. 96 28 28 28 • teknik@herning.dk • www.herning.dk

HERNING KOMMUNE

2. Tillæg til § 12 Miljøgodkendelse af kvægbruget

Morten Dalby Jensen
Nørremarkvej 17
7451 Sunds

Afgørelsesdato: 1. juni 2016
Sags nr.: 09.17.00-P19-41-16

Registreringsblad

Overordnet lovgrundlag	Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
Dato for 2. tillæg til miljøgodkendelse:	1. juni 2016
Ansøgningsskema nr.	83401, version 1
Fiktiv ansøgningsskema nr.	87085, version 1
Ejendommens navn	Majgården
CVR-nr.	31454107
CHR nr.	57886
Ejendomsnummer	6570093408
Matr. nr. (ejerlav)	9ad, 7b, 9ø (Sunds By, Sunds)
Adresse	Nørremarkvej 17 7451 Sunds
Ansøgers navn og adresse	Morten Dalby Jensen Nørremarkvej 17 7451 Sunds E-mail: mortendalbyjensen@gmail.com Mobil nr.: 27 58 23 99
Konsulent	Heden & Fjorden Nupark 47 7500 Holstebro Karen V. Thomasen E-mail: kvf@hfrc.dk
Tilsynsmyndighed	Herning Kommune Rådhuset Torvet 7400 Herning
Miljøsagsbehandler	Peter Lindhard Birch
Kvalitetssikring	Louise Lindegaard Weinreich

Copyright

Kortmateriale er gengivet af Herning Kommune med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og Matrikelstyrelsen 651-600/2000

Luffotos – Danmarks Digitale Ortofoto - er gengivet af Herning Kommune med tilladelse fra Cowi. DDO ©, Copyright COWI.

Indholdsfortegnelse

REGISTRERINGSBLAD	2
INDLEDNING	4
KLAGEVEJLEDNING OG OFFENTLIGGØRELSE.....	5
INTERESSENTLISTE FOR HØRINGSPERIODE OG OFFENTLIGGØRELSE	7
VILKÅR FOR HUSDYRPRODUKTION PÅ	9
DRIFT OG INDRETNING	9
ÅRSPRODUKTION	10
AMMONIAKREDUCERENDE MILJØTEKNOLOGI.....	11
GØDNINGSSOPBEVARING	11
SKADEDYR.....	11
UDBRINGNINGSAREALER	11
EGENKONTROLVILKÅR.....	12
HERNING KOMMUNES SAMLEDE VURDERING.....	13
KOMMENTARER VED HØRING TIL UDVIDELSEN	13
UDTALELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER	13
AFTALEAREALER.....	13
UDBRINGNINGSAREALER	13
VURDERINGSGRUNDLAG	14
NABOFORHOLD	14
PÅVIRKNING AF JORD	16
PÅVIRKNING AF GRUNDVAND.....	17
PÅVIRKNING AF OVERFLADEVAND	17
PÅVIRKNING AF NATURA 2000-VANDOMRÅDER.....	20
PÅVIRKNING AF NATUR	21
PÅVIRKNING AF BILAG IV-ARTER, RØDLISTEARTER, ANSVARSARTER MV.....	26
PÅVIRKNING AF KULTURMILJØ.....	27
GENNEMGANG AF BAT FOR NØRREMARKVEJ 17, 7451 SUNDS	28
BAT – STALDINDRETNING	28
BAT – FORBRUG AF VAND OG ENERGI.....	30
FRAVALGTE BAT-VIRKEMIDLER	31
SAMLET VURDERING AF BAT	32
OVERSIGT OVER BILAG.....	33

Indledning

Ikke-teknisk resumé

Morten Dalby Jensen har søgt Herning Kommune om et 2. tillæg til § 12 godkendelse jf. Husdyrloven af husdyrbruget, Nørremarkvej 17, 7451 Sunds.

Den 23. oktober 2014 har Herning Kommune meddelt § 12 miljøgodkendelse af kvægbruget. I miljøgodkendelsen udvides bedriften fra 185,8 DE i økologisk kvæg til 300,8 DE i økologisk kvæg. I forbindelse med udvidelsen fjernes ensilagesiloer i eksisterende kostald, og arealet med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time, udvides. Endvidere opføres en ny 4.000 m³ gyllebeholder til opfyldelse af opbevaringskapaciteten samt nye ensilagepladser på i alt ca. 1.500 m².

I 1. tillæg til miljøgodkendelsen af 15. december 2014 ønskes gyllebeholderen placeret nærmere til kostalden, og den oprindeligt projekterede ensilageplads anlægges ikke. Ensilage placeres i stedet i markstakke som hidtil. Der var ingen ændringer i dyreholdet og arealerne.

I dette 2. tillæg til § 12 miljøgodkendelsen søges der om en udvidelse fra 190 årskøer (10.300 kg mælk/ årsko), 127 kvier (6-25 mdr.) og 40 småkalve (0-6 mdr.) til 240 årskøer (11.000 kg mælk/ årsko), 128 kvier (6-25 mdr.), 40 småkalve (0-6 mdr.) og 40 tyrekalve (25-40 kg), alle jersey, svarende til i alt 374,11 DE. Bedriften drives økologisk og udvidelsen foregår i eksisterende stalde.

Der udbringes den samme mængde husdyrgødning på de samme arealer som i miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014. Derudover afsættes der økologisk kvæggylle svarende til 95,60 DE til Bjarne Viller Biogasanlæg, Munklindevej 83, 7441 Bording.

Den eksisterende miljøgodkendelse af 23. oktober 2014 erstattes **ikke** af dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen. 2. tillæg til miljøgodkendelsen er udarbejdet af Herning Kommune.

Meddelelse om tillæg nr. 2 til miljøgodkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Herning Kommune tillæg nr. 2 til eksisterende § 12 miljøgodkendelse af 23. oktober 2014 til ejendommen beliggende på Nørremarkvej 17, 7451 Sunds med de stillede vilkår. Det er Herning Kommunes vurdering, at tillægget til miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Det er Herning Kommunes vurdering, at udvidelsen for ejendommen "Majgården" Nørremarkvej 17, 7451 Sunds, der behandles efter § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet. Ansøger, konsulent, og naboer har fået udkastet til 2. tillæg til miljøgodkendelsen i 3 ugers høring jf. § 55.

Tillægget gælder kun for det ansøgte.

Der gøres opmærksom på, at en § 12 stk. 3 miljøgodkendelse efter reglerne i Husdyrloven ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation m.v. efter anden lovgivning.

Tillægget skal, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering dog første gang efter otte år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2024.

Sagens grundlag

Følgende oplysninger er indgået i behandling af sagen:

- Gældende § 12 miljøgodkendelse af 23. oktober 2014
- 1. tillæg til § 12 miljøgodkendelse af 15. december 2014

- Ansøgningsskema nr. 83401, version 1, af 7. april 2016
- Fiktivt ansøgningsskema 87085, version 1, af 7. april 2016
- Supplerende oplysninger frem til 10. maj 2016

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i Husdyrloven¹ med tilhørende Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug², Husdyrgødningsbekendtgørelsen³ samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

Tillægget til miljøgodkendelsen meddeles efter Husdyrlovens § 12 stk. 3, da ejendommen har en miljøgodkendelse efter § 12 i Husdyrloven meddelt 23. oktober 2014.

2. tillæg til miljøgodkendelsen har været i høring fra 10-05-2016 til 31-05-2016.

IE-husdyrbrug

I forbindelse med implementering EU-direktivet om industrielle emissioner, er der sket ændringer i husdyrbekendtgørelsen. Disse ændringer kan påvirke visse typer husdyrbrug, de såkaldte IE-husdyrbrug. IE-husdyrbrug er defineret som husdyrbrug, der har aktiviteter omfattet af § 12, stk. 1, nr. 1-3, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Da dette tillæg omhandler et kvægbrug, som ikke går ind under §12 stk. 1, nr. 1-3, er kvægbruget ikke omfattet af IE-Direktivet.

Klagevejledning og offentliggørelse

Herning Kommune har givet 2. tillæg til miljøgodkendelse til ændring af husdyrbruget på Nørremarkvej 17, 7451 Sunds. Tillægget til miljøgodkendelsen er givet i medfør af § 12, stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Det er muligt at klage over afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. Tillægget til miljøgodkendelsen bliver offentliggjort på Herning Kommunes hjemmeside www.herning.dk under "Bliv hørt", "Landbrug" og "Offentliggørelser og Afgørelser" den 1. juni 2016. Der kan klages i 4 uger. Klageberettigede er ansøger og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen samt visse organisationer, alle som er angivet i husdyrlovens § 84-87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Herning Kommune i Klageportalen.

Klagen skal være tilgængelig for Herning Kommune i Klageportalen (det vil sige, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt en faktura i Klageportalen) senest den 29. juni 2016.

Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Herning Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Herning Kommune videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, Lovbek. nr. 868 af 03/07 2015 med efterfølgende ændringer

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 44 af 11/01 2016 med efterfølgende ændringer

³ Bekendtgørelse om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1318 af 26/11/2015 med efterfølgende ændringer

Hvis afgørelsen påklages, bliver det meddelt ansøger.

En eventuel klage har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, hvorfor tillægget til miljøgodkendelsen på eget ansvar kan udnyttes før klagefristen er udløbet i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 1.

Denne afgørelse kan også indbringes for domstolene, jf. Husdyrlovens § 90. Det skal ske indenfor seks måneder efter offentliggørelsen.

Med venlig hilsen

Peter L. Birch
Miljømedarbejder, Herning Kommune
Miljø og Klima, Landbrugsteam

Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse

Nedenstående er orienteret om udkast til 2. tillæg til miljøgodkendelsen:

Ansøger:

- Morten Dalby Jensen, Nørremarkvej 17, 7451 Sunds, E-mail: mortendalbyjensen@gmail.com

Naboer (konsekvensområde: 246 meter):

- Jens Ernst Svendsen, Nørremarkvej 18, 7451 Sunds
- Inger Marie Nygaard Svendsen, Nørremarkvej 18, 7451 Sunds
- Martin Greve Carlsen, Nørremarkvej 12, 7451 Sunds
- Britta Vig Carlsen, Nørremarkvej 12, 7451 Sunds
- Jens Jørgen Højland, Nørremarkvej 11, 7451 Sunds
- Marie Gitte Corfixen, Nørremarkvej 11, 7451 Sunds
- Leif Pedersen, Nørremarkvej 19, 7451 Sunds
- Lisbeth Hindborg Pedersen, Nørremarkvej 19, 7451 Sunds

Rådgiver:

- Heden & Fjorden Rådgivningscenter, Nupark 47, 7500 Holstebro, konsulent Karen V. Thomasen, E-mail: kvt@hfic.dk

Øvrige:

- Bjarne Viller Biogasanlæg, Munklindevej 83, 7441 Bording

Nedenstående er orienteret om meddelelse af 2. tillæg til miljøgodkendelsen:

Ansøger:

- Morten Dalby Jensen, Nørremarkvej 17, 7451 Sunds, E-mail: mortendalbyjensen@gmail.com

Naboer (konsekvensområde: 246 meter):

- Jens Ernst Svendsen, Nørremarkvej 18, 7451 Sunds
- Inger Marie Nygaard Svendsen, Nørremarkvej 18, 7451 Sunds
- Martin Greve Carlsen, Nørremarkvej 12, 7451 Sunds
- Britta Vig Carlsen, Nørremarkvej 12, 7451 Sunds
- Jens Jørgen Højland, Nørremarkvej 11, 7451 Sunds
- Marie Gitte Corfixen, Nørremarkvej 11, 7451 Sunds
- Leif Pedersen, Nørremarkvej 19, 7451 Sunds
- Lisbeth Hindborg Pedersen, Nørremarkvej 19, 7451 Sunds

- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-mail: senord@sst.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 85:

- Danmarks fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K. E-mail: fbr@fbr.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V. E-mail: ae@ae.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 86 – lokale foreninger:

- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalfdeling Herning, E-mail: herning@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalfdeling Herning. E-mail: herning@dof.dk
- Foreningen af bredejere ved Gødstrup Sø. E-mail: bestyrelsen@goedstrupsoe.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 87 – landsdækkende foreninger:

- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-mail: natur@dof.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, Att.: Karsten Johansen. E-mail: lundthing@mail.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-mail: dn@dn.dk

- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4 B, 2200 København N. E-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten. E-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk og post@sportsfiskerforbundet.dk

Øvrige:

- Heden og Fjorden Rådgivningscenter, Nupark 47, 7500 Holstebro, Miljørådgiver Karen V. Thomasen, E-mail: kvt@hflc.dk
- Bjarne Viller Biogasanlæg, Munklindevej 83, 7441 Bording

Vilkår for husdyrproduktion på

I vilkårsdelen fremgår de betingelser, hvorunder husdyrbruget skal drives. Grundlaget for tillægget til miljøgodkendelsen fremgår af ansøgningen og kvægbruget skal drives i overensstemmelse hermed. Der gøres opmærksom på at eventuelle lovkrav fra andre love skal overholdes, selvom disse ikke er medtaget her.

Drift og indretning

1. Vilkårene i dette 2. tillæg til miljøgodkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt når dyreholdet overskrider nudriften (190 årskøer (10.300 kg mælk), 127 kvier (6-25 mdr.) og 40 småkalve (0-6 mdr.)).
2. Tillægget til miljøgodkendelsen bortfalder, hvis det ikke er udnyttet senest 2 år fra datoen for meddelelse. Den del af tillægget, som ikke er udnyttet inden to år efter at tillægget til miljøgodkendelsen er meddelt bortfalder.
3. Der skal til enhver tid være et eksemplar af 2. tillæg til miljøgodkendelsen på husdyrbruget. Den ansvarlige for driften og de øvrige ansatte skal være bekendt med relevante vilkår.
4. Følgende vilkår i § 12 miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014 ophæves: Vilkår 6, 7, 8, 14, 20 og 25.
5. Inden dyreholdet udvides skal den nye gyllebeholder på 4000 m³ bygges, eller der skal indsendes en skriftlig aftale om opbevaring af gyllen et andet sted indtil gyllebeholderen bliver opført.

Som følge af vilkår 1, bortfalder den del af tillægget til miljøgodkendelsen, som ikke er blevet udnyttet inden for 2 år. Med "udnyttet" menes, at den ansøgte udvidelse er iværksat.

Vilkår i § 12 miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014:

Vilkår 1: erstattes af vilkår 1 i dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen

Vilkår 6, 7 og 8: erstattes af vilkår 6, 7 og 8 i dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen

Vilkår 14: erstattes af vilkår 10 i dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen

Vilkår 20: erstattes af vilkår 11 i dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen

Vilkår 25: erstattes af vilkår 12 i dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen

Den ansvarlige for overholdelse af vilkårene er ejer af ejendommen.

Årsproduktion

6. Tilladt årsproduktion:
240 årskøer, jerseyko (11.000 kg mælk/ årsko)
128 kvier, jersey (6-25 mdr.)
40 småkalve, jersey (0-6 mdr.)
40 tyrekalve, jersey (25-40 kg)

Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretning m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Staldafsnit nr.	Dyrehold og staldtype	Vægt/ aldersgrænser	Antal dyr	Antal DE
Hus B. Kostald	Jerseyko, Sengestald med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time		163	217,31
Hus B. Kostald	Småkalve, jersey (0-6 mdr.), dybstrøelse (hele arealet)	0-6 mdr.	30	6,0
Hus B. Kostald	Jerseyko, Dybstrøelse (hele arealet)		44	58,66
Hus B. Kostald	Tyrekalv, jersey, Dybstrøelse (hele arealet)	25-40 kg	40	0,43
Hus D. Småkalve og kælvningsbokse	Jerseyko, Dybstrøelse (hele arealet)		2	2,67
Hus D. Småkalve og kælvningsbokse	Småkalv, jersey (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	0-6 mdr.	10	2,00
Hus F. Ungdyrstald	Kvie/stud, jersey (6 mdr.-kælvning), Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	6-25 mdr.	11	3,93
Hus H. Kviestald	Kvie/stud, jersey (6 mdr.-kælvning), Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time	6-25 mdr.	69	24,64
Hus G. Nykælvere og kælvkvier	Jerseyko, Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		31	41,33
Hus G. Nykælvere og kælvkvier	Kvie/stud, jersey (6 mdr.-kælvning), Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	6-25 mdr.	48	17,14
I alt				374,11

7. Nedgang i mælkeydelsen må ikke konverteres til flere dyr
8. Beregningen af dyreenheder for køerne er sket med baggrund i mælkeydelsen 11.000 kg mælk. Såfremt mælkeydelsen overstiger dette,
- Skal der ske en tilsvarende reduktion i antallet af køer, kvier eller kalve, så den tilladte husdyrproduktion på 374,11 DE ikke overstiges **eller**
  - Skal ejer anmelde og Herning Kommune skal godkende en forøgelse af harmoniarealet **og / eller**
  - Skal der ske en anden afsætning af de ekstra DE husdyrgødning. Modtager af husdyrgødningen skal godkendes af Herning Kommune

Antallet af dyr angiver den tilladelige produktionsstørrelse. De angivne dyreenheder er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse⁴.

Der er i ansøgningen taget højde for mælkeydelsen i forhold til beregning af dyreenheder. For at sikre, at eventuel faldende mælkeydelse ikke omsættes til ekstra køer, er det stillet vilkår til dette. Årsagen er, at disse ekstra dyreenheder hverken indgår i ammoniak og lugtgeneberegninger fra ejendommen eller beregningerne for kvælstof og fosfor i gødningen.

Ved stigende mælkeydelse skal ejer sikre, at de ekstra DE i husdyrgødning afsættes som angivet under vilkår 8 a, b og c. Så længe der kun er tale om en øget mælkeydelse, påvirker det kun beregningen af dyreenhederne. Dette vilkår er stillet for at give ansøger mulighed for at videreudvikle sin besætning.

Ved små ændringer i produktionen skal der indsendes dokumentation for, at der ikke sker en stigning i lugt, ammoniak kg P/DE ab lager og DE.

Ammoniakreducerende miljøteknologi

9. Der skal indsættes stationære spalteskrabere på alle spaltearealer i eksisterende stald til kvier, bygning H. Kviestald.
  - a. Skrabeanlægget skal være i drift fra det øjeblik, hvor tillæg nr. 2 meddeles.
  - b. Skrabeanlægget skal skrabe staldgulvet mindst hver 2. time døgnet rundt.
  - c. I den periode, hvor kvierne er på græs, så stalden er tom, behøves spalterne ikke skrubes i stalden.
  - d. Skrabeanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning.
  - e. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget og forevises på Herning Kommunes forlangende.
  - f. Tværgange, som ikke skrubes automatisk, skal hver dag rengøres manuelt mindst 2 gange
  - g. Skraberens skal være forsynet med timer.

Gødningsopbevaring

10. Markstakke må ikke placeres inden for 100 meter fra ikke-landbrugspligtige naboer/landbrugspligtige naboer.

Jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 13. Stk. 2. Må Markstakke/kompost højst oplagres samme sted i marken i 12 måneder, og markstakke må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år. Afstandskravene er overholdt jf. § 8 i husdyrloven.

Skadedyr

11. På husdyrbruget skal der foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de fastsatte retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Herning Kommune gør opmærksom på, at opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes. Endvidere skal gener fra fluer bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles der vilkår til dette.

Udbringingsarealer

12. Udbringingsarealet må tilføres husdyrgødning svarende til 140 kg N/ha. Der må maksimalt tilføres 19.719 kg N og 3.055 kg P.
13. Produktionen må ikke overskride 278,5 DE, før der foreligger en underskrevet kontrakt med Biogasselskab.

⁴ Bekendtgørelse om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1318 af 26/11/2015 med efterfølgende ændringer

Overholdelse af beskyttelsesniveauerne er under den forudsætning, at de standardsædskifter og gødningstiltag, som ansøger oplyser, ligger til grund for beregningen af fosfor- og kvælstofbelastningen fra husdyrbruget, overholdes. For at sikre, at dette er overholdt, er der stillet vilkår til dokumentation af sædskifte og gødningsplaner på alle ejede og forpagtede udbringningsarealer.

Ændring af udbringningsarealer: Såfremt der sker ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jf. bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Herning Kommune efter bestemmelserne i §§ 25-26 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunen skal derefter vurdere om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jf. § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis disse som minimum dækker samme areal, og at disse ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem ejendommens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående miljøgodkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Egenkontrolvilkår

14. Forbrug af vand og energi

- a. Der skal på ejendommen foretages et energieftersyn af et energiselskab eller -konsulent, hvor de energiforbrugende processer i ejendommen gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal senest den 1. september 2016 indsendes som kopi til Herning Kommune.

Herning Kommunes samlede vurdering

På baggrund af ansøgningsmaterialet, samt Herning Kommunes registreringer af områdets grundvands-, vandløbs- og naturforhold, har Herning Kommune vurderet, at husdyrbruget, med de stillede vilkår for indretning og den daglige drift, ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det er derfor Herning Kommunes opfattelse:

- at udvidelsen kan ske under hensyntagen til de landskabelige værdier
- at driften kan ske uden væsentlige gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- at husdyrbruget drives under anvendelse af den bedste tilgængelige teknik
- at der er sikret en tilfredsstillende beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger overholder udvidelsen afskæringskriterierne, hvorfor Herning Kommune meddeler 2. tillæg til miljøgodkendelse til husdyrbruget på en række vilkår. I det følgende uddybes den samlede vurdering af det ansøgte.

Kommentarer ved høring til udvidelsen

Udkast til 2. tillæg til miljøgodkendelsen har været i høring i 3 uger fra 10-05-2016 til 31-05-2016. Der er ikke indkommet bemærkninger i høringsfasen.

Udtalelse fra andre myndigheder

Ejendommen og udbringningsarealerne er udelukkende beliggende i Herning kommune og udenfor områder, hvor kommunen vurderer det relevant at inddrage andre myndigheder. Det har derfor ikke været relevant at indhente udtalelse fra nabokommuner eller andre myndigheder.

Aftalearealer

Ansøger benytter sig af 20,71 ha aftalearealer tilknyttet Jens Kristian Bertelsen, Ilskovvej 29, 7451 Sunds og 94,16 ha aftalearealer tilknyttet Jens Jørgen Højland, Nørremarkvej 11, 7451 Sunds. Der er udarbejdet en § 16 miljøgodkendelse af 1. oktober 2014 for aftalearealerne Ilskovvej 29, 7451 Sunds, da enkelte af arealerne er beliggende i okkerklasse 1, stor risiko.

Idet aftalearealerne er vurderet i § 12 miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014 og i § 16 miljøgodkendelsen af 1. oktober 2014 (Ilskovvej 29), og at der ikke sker ændringer mht. udbragte gødningsmængder i indeværende ansøgning, vurderer Herning Kommune, at der ikke skal foretages yderligere vurdering af aftalearealerne i forbindelse med dette 2. tillæg til miljøgodkendelsen.

Udbringningsarealer

Der anvendes de samme arealer i ansøgningen om 2. tillæg, som blev anvendt i den eksisterende miljøgodkendelse af 23. oktober 2014. Der sker ingen ændringer med sædskifter, kvælstofnorm mm på arealerne. Dog er det vigtigt at sikre, at mængden af tilført husdyrgødning er overholdt i tillægget.

I miljøgodkendelse af 23. oktober 2014 er der givet tilladelse til tilført husdyrgødning svarende til 140 kg N/ha, 20.011 kg N og 2911 kg P. I dette tillæg tilføres der husdyrgødning svarende til 140 kg N/ha, 19.719 kg N og 3.055 kg P, hvilket for fosfor's vedkommende er mere end i den eksisterende miljøgodkendelse.

Herning Kommune vurderer, at da tilførslen af kg P til udbringningsarealerne er større end tilførslen i den eksisterende miljøgodkendelse, skal der foretages en ny arealvurdering i dette tillæg.

Vurderingsgrundlag

2. tillæg til miljøgodkendelsen og vurderingerne bygger på:

- Oplysninger fra ansøger og miljøkonsulent
- Herning Kommunes oplysninger om områdets natur- og miljøforhold
- Områdets sårbarhed over for påvirkninger fra husdyrbruget
- Målsætninger og retningslinjer fra Herning Kommuneplan 2013 - 2024/Naturplaner
- Vandplaner 2009-2015

Naboforhold

Lugt

Lugtgener fra anlæg
<p>I Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: <u>byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig</u> på henholdsvis 5, 7 og 15 OUE¹⁵ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenerbelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype.</p> <p>Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier, med hensyn til de tre forskellige områdetyper, netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OUE¹⁵ pr. m³ luft ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.</p> <p>Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 DE. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.</p> <p>Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtavgivelsen.</p>

Tabel 1, lugtgenegrænse for nabo, lokalplan, byzone, samlet bebyggelse (scenarieberegning skema 87694):

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Nørremarkvej 12	0	FMK	66,35	59,16	66,35	59,16	215,45	Ja	Ja
+ Nordringen 70	0	FMK	117,95	105,17	117,95	105,17	461,75	Ja	Ja
+ Sunds By, Sunds	1	FMK	209,82	187,08	209,82	187,08	422,33	Ja	Ja

Oplysningerne om den kumulative effekt skal bruges i lugtberegningen. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzonen, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Da der er 1 anden ejendom med over 75 DE (Nørremarkvej 11) indenfor indenfor 300 meter ift. byzone (sommerhusområde), er der regnet med kumulativ effekt.

Konsekvensområdet for ejendommens lugtavgivelse er beregnet ud fra FMK modellen. For det ansøgte projekt er konsekvensområdet beregnet til 246 meter. (Konsekvensområde = $1,6 * (Q)^{0,6}$, hvor Q = lugtemissionen [LE/s] = 4.402,60 LE/s). Konsekvensområdet vil sige det område, hvor lugten fra ejendommen kan konstateres – uden at den af den grund vurderes at være til gene for omkringboende.

Den nye gyllebeholder på 4.000 m³ (godkendt 15. december 2014, er ikke opført endnu) placeres cirka 285 meter fra nærmeste nabo. Lugten fra den nye og den eksisterende gyllebeholder indgår ikke i lugtberegningerne i husdyrgodkendelse.dk, da gylleholdere i stedet for er omfattet af de generelle afstandsregler. Det kan dog ikke undgås, at der forekommer lugt fra gylleholderne. Dette vil være særlig markant i forbindelse med at gyllebeholderne fyldes, eller når der omrøres i forbindelse med udbringning. Da

gyllebeholderne ligger nærmere end 300 meter fra nærmeste nabo og ikke er overdækket, stilles der vilkår om at fyldning af gyllebeholderne og omrøring af disse skal ske indenfor almindelig arbejdstid. Vilkår 17 i miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014. Sæsonarbejde udenfor disse tider kan dog forekomme i koncentrerede perioder, men skal søges begrænset.

Herning Kommune vurderer, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende. Alle typer beboelse ligger udenfor geneafstanden, så udvidelsen af husdyrbruget vil ikke medføre væsentligt øgede lugtgener. Det må dog forventes, at beboelser indenfor konsekvensområdet på vil opleve øget lugt, idet lugtgeneafstanden øges ved det ansøgte projekt, men lugtgenerne er beregnet til at ligge under de fastlagte beskyttelsesniveauer for lugt.

Støj, støv, skadedyr, lys og døde dyr

Se § 12 miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014.

Transport

Ejendommen har tilkørselsforhold direkte til Nørremarkvej.

I den ansøgte produktion øges antallet af transportere fra cirka 834 til 924 transportere årligt, svarende til 9,7 %. Det er primært antallet af grovfoder transportere som øges, samt antallet af gylletransportere. De resterende gylletransportere sker via offentlig vej, men ingen af disse skal gennem byområder.

De typer af transportere, der i antal vægter mest efter projektets færdiggørelse, er

- 365 afhentninger af mælk
- 250 transportere med grovfoder
- 140 transportere med gylle fra gyllebeholder til udbringningsarealer

I nedenstående tabel ses hvilken betydning udvidelsen af produktionen vil få for antallet transportere til og fra ejendommen.

Tabel 2, oversigt over antal transportere pr. år

Antal transportere	Nudrift	Ansøgt drift
Afhentning af mælk	365	365
Grovfoder	225	250
Tilskudsfoeder fra Foderstoffirmaer	15	20
Transport af husdyr til og fra ejendommen	15	15
Diesel	6	6
Fast besøg af dyrlæge	15	15
DAKA	3	3
Transport af gylle fra gyllebeholder til udbringningsarealer	140	140
Gylle (lastbil) til biogasanlæg	0	50
Dybstrøelse	50	60
I alt	834	924

Herning Kommune vurderer, at på trods af en stigning på 9,7 % transportere, vil det ikke give store væsentlige gener for naboer, da udkørselsforholdene ligger væk fra nærmeste nabo. Endvidere udbringes hovedparten af gyllen bag ejendommen, og kommer derfor ikke på offentlig vej.

Påvirkning af jord

Håndtering og opbevaring af gylle

Se miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014.

Opbevaringskapaciteten

Den årlige produktion af gylle i ansøgt drift er på cirka 4.290 m³. jf. konsulenterklæring, se bilag 5. Denne beregning er inklusiv drikkevandsspild, regnvand og rengøringsvand, som ledes til gyllebeholder. Opbevaringskapaciteten af gylle mm. på ejendommen er efter udvidelsen på 15,9 måneder. Besætningen er udegående. Hermed er Husdyrbekendtgørelsens krav om minimum 7 måneders opbevaringskapacitet opfyldt.

Tabel 3, Oversigt over opbevaringskapacitet

Beholder	Opført	Sidst kontrolleret	Størrelse m ³	Lagerandel %	Størrelse m ³	Lagerandel %
Gylletank 1	1986	22-04- 2008	1.290	23		
Gylletank 2 (ny)	-	-	4.000	70		
Fortank og gyllekanaler	-	-	402	7		
Møddingsplads	-	-			350	26
Møddingsmarkstak	-	-			1.000	74
I alt			5.692	100	1.350	100

Tabel 4, Oversigt over samlet mængde husdyrgødning i ansøgt drift

Gødningstype	Kg N	Kg P	DE kvæg, får, geder
Kvæggylle	18.747,72	2.922,16	211,40
Dybstrøelse	9.516,42	1.478,19	96,74
Afsat ved græsning	6.185,28	910,01	65,96
Fraført til Ilskovvej 29	-2.316,00	-345,00	-28,00
Fraført til Nørremarkvej 11	-3.639,00	-542,00	-44,00
Fraført til biogasanlæg	-8.775,00	-1.368,00	-95,60
I alt	19.719,42	3.055,36	206,50

Herning Kommune har stillet vilkår til udbringning af 19.719 kg N/ha/år og 3.055 kg P/ha/år, jævnfør ovenstående oplyste mængde husdyrgødning/afsat ved afgræsning.

Dybstrøelse/fast gødning

På årsplan produceres 96,7 DE dybstrøelse fra kvæg, hvilket svare til omkring 1.927 m³.

90 % af dybstrøelsen opbevares i markstakke.

Herning Kommune vurderer, at gyllevogn med påmonteret pumpe og returløb vil medføre tilstrækkelig sikkerhed for, at der ikke sker spild af husdyrgødning. For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der vilkår om, at al håndtering af gylle skal foregå under opsyn. Samtidig skal håndteringen af gyllen foregå på en sådan måde, at eventuelle gener begrænses.

Påvirkning af grundvand

Grundvand

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer, der er nævnt i bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, kan der, i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion, ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

I Herning Kommune vurderes der konkret på udvaskningsberegninger på arealer, der ligger i nitratfølsomt indsatsplanområde, nitratfølsomt indvindingsopland (NFI) samt nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser. Derudover foretages der også en konkret vurdering af nitratudvaskningen hvis udbringningsarealerne ligger indenfor en afstand af 300 meter fra fælles vandindvindingsboringer samt i indsatsplanområder.

NFI, udpegninger

Alle udbringningsarealerne ligger udenfor nitratfølsomt indvindingsopland, nitratfølsomt indsatsplanområde og nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser. For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune gør opmærksom på at der er en 5 meter sprøjte- og gødningsfri zone omkring markvandsboringer, havevandsboringer og private drikkevandsboringer. Tilsvarende er der en 25 meter sprøjte- og gødningsfri zone omkring vandværksboringer (almen vandforsyning).

Herning Kommune vurderer, at grundvandet er tilstrækkeligt beskyttet mod nitratudvaskning ved de generelle landbrugsregler.

Påvirkning af overfladevand

Overfladevand

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder.

I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen.

I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, mens de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Indhold af næringsstoffer i husdyrgødning

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødning har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. I ansøgningen er indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnet på grundlag af normalt for næringsstof i husdyrgødning. Ud fra disse beregninger vurderer Herning Kommune, om overfladevandet påvirkes.

Husdyrbrugets påvirkning af overfladevand

Jævnfør husdyrloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen skal kommunen vurdere om ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening fra anlægget til miljøet. Derfor skal der vurderes på spildevand, vaskepladser, udledning af tagvand og vand fra befæstede arealer, samt sanitært spildevand, for at forebygge forurening med gylle, sanitært spildevand og forurenende stoffer såsom pesticidrester mm.

Referencesædskiftet

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med vurdering af beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. IT-systemet fastlægger et referencesædskifte for alle husdyrbrugets arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs pr. 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Da der for udvidelsen på ejendommen er valgt samme sædskifte, et K6-sædskifte, som referencesædskiftet på alle marker, stilles ingen krav til sædskiftet i miljøgodkendelsen.

Spildevand

Se miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014.

Søer

Sunds Sø

En del af de sydligste udbringningsarealer ligger i søoplandet til Sunds Sø. Søen opfylder (jævnfør Vandplan 2010-2015, Nissum Fjord, Hovedvandopland 1.4) miljømålet (god tilstand), hvad angår klorofyl, så der iværksættes ikke særskilt indsats. Modelberegning tyder dog på, at fosfortilførslen er for stor, og søen er kun i moderat tilstand hvad angår støtteparameteren kvælstof. Det vurderes derfor, at målopfyldelsen på sigt ikke vil kunne fastholdes. Søen er okkerbelastet, som følge af tilledning fra oplandet. Søen er udpeget som badevandssø og skal derfor opfylde kravene hertil. Det skal sikres, at der ikke ved aktiviteter i oplandet sker en øget tilførsel af næringsstoffer.

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af husdyrholdet på ejendommen ikke vil medføre en øget tilførsel af næringsstoffer.

Markerne 6-0, 7-0, 13-0, 20-0 og 45-0 ligger ved en sø på over 100 m². Der er ikke registreret bilag 4 arter indenfor 100 meter af søerne. Endvidere skrånere markerne ikke med mere end 6 ° ned mod søerne.

Der må ikke udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til søer.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante søer, da der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning ned mod søerne.

Vandløb

Jævnfør Herning Kommuneplan 2013-2024 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger.

Nogle af udbringningsarealerne ligger ned til vandløb (Malmkjær Bæk og Røjenkjær Bæk) Udbringningsarealerne skrånere på intet sted ned mod vandløbene.

Der må ikke udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til vandløb.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de nævnte vandløb, da der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning ned mod vandløbene.

Nitrat

Kvælstofudvaskning

Ud fra arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder, har Staten fået foretaget en udpeging af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3.

For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der, i henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, være et lavere husdyrtryk end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Beskyttelsesniveauet for nitrat er defineret som en skærpelse af det generelle harmonikrav ud fra nitratklasse 1-3. Afhængig af udbringningsarealernes placering, vil der på ejendomsniveau blive beregnet et samlet krav til hele husdyrbruget. Reduktionspotentialet, som ligger bag nitratklassen, er et udtryk for hvor stor en del af kvælstoffet, der bliver tilbageholdt i jorden og derved ikke kommer ud i de danske farvande. I Herning Kommune er der udpeget nitratklasse 2 jorde med det nye nitratkort fra marts 2016.

Beregning af nitratudvaskning

140,85 ha af udbringningsarealerne ligger i nitratklasse 0, derfor er arealerne robuste. Robustheden af arealerne vurderes ud fra, at arealerne ligger i et opland til et Natura 2000-vandområde, der er meget sårbart over for kvælstofudvaskning. Da arealerne ligger udenfor nitratklasserne, tilbageholdes mellem 76-100 % af kvælstoffet jf. sårbarhedskortet og reduktionskortet.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : 1,7 DE/ha.

DE_{reel} : 1,47 DE/ha.

Da DE_{reel} er mindre end DE_{max} , er beskyttelsesniveauet for nitrat-overfladevand overholdt.

Beregning af udvaskning af N via FarmN (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : 82,0 kg N/ha.

KgN/ha DE_{reel} : 51,3 kg N/ha.

Da kg N/ha DE_{reel} er mindre end kg N/ha DE_{max} , er beskyttelsesniveauet for nitrat-overfladevand overholdt.

Herning Kommune vurderer, at de generelle harmoniregler og de brugte virkemidler er tilstrækkelige i forhold til kravene for overfladevand.

Påvirkning af Natura 2000-vandområder

Natura 2000-områder

EU har udpeget naturområder til vands, som set i et europæisk perspektiv er særligt værdifulde. Disse områder kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat-, ramsar- og fuglebeskyttelsesområderne.

Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU. Den enkelte kommune skal blandt andet vurdere, hvor stor N-udledningen fra det ansøgte projekts udbringningsarealer er i forhold til hvilket opland udbringningsarealerne er beliggende i. I Herning Kommune er der 3 vandoplade til hhv. Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord og Limfjorden.

Dyretryk i kystoplandet

Stigende dyretryk i kystoplandet

I Miljøstyrelsens afskæringskriterium for, om et husdyrprojekt vil medføre skadesvirkning på overfladevande, indgår der blandt andet en vurdering af udviklingen i dyretrykket i området, hvor projektet ønskes gennemført.

I det tilfælde, hvor dyretrykket er stigende, må nitratudvaskning ikke være større end hvad der svarer til udvaskningen fra et planteavlbrug. Et planteavlbrug er defineret ved et planteavlssædskifte (S1 på lerjord og S3 på sandjord), hvor der udelukkende benyttes handelsgødning, dvs. ingen husdyrgødning.

Nitratpåvirkning af Nissum Fjord

Beregning af nitratudvaskning

Alle udbringningsarealer ligger i oplandet til Nissum Fjord. Dyretrykket i oplandet til Nissum Fjord, har siden 2007 været stigende. For at kunne udvide dyreholdet, er det et krav i forhold til Natura 2000-områderne, at udvaskning fra udbringningsarealerne ikke må overskride værdien fra et plantebrug⁵.

Udvaskningen for planteavlbrug er ifølge ansøgningsskema 83401:

	Udvaskning (kgN/ha)
Udvaskning svarende til et plantebrug	78,9
Merudvaskning fra husdyrbrug	-27,6

Den faktiske udvaskning i ansøgt drift er beregnet til 51,3 kg N/ha, hvilket ligger under niveauet for et plantebrug.

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af husdyrholdet på ejendommen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante marine recipienter, idet alle arealerne ligger udenfor nitrat klasse 1-3 og dermed er robuste. Endvidere viser beregningerne, at beskyttelsesniveauet for nitrat til Natura 2000-områder i forhold til overfladevand er overholdt. Herning Kommune vurderer, at det ansøgte, i kumulation med andre planer og projekter, ikke vil have en skadevirkning fra nitratudvaskningen til Natura 2000-områder i Nissum Fjord.

⁵ Miljøstyrelsen, se deres hjemmeside med WIKI vejledning.

Fosfor

Fosforoverskud

I henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug⁶, har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor.

– For arealer på drænede lerjord med et fosfortal under Pt 4,0 stilles der ingen krav. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug (Fosforklasse 0).

– For arealer på drænede lerjord, hvor fosfortallet er mellem Pt 4,0-6,0, stilles krav om, at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen (Fosforklasse 1).

– På lavbundsarealer stilles krav om et maksimalt fosforoverskud på 2 kg P/ha/år. Med lavbundsarealer menes lave arealer i forhold til recipient med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning. Arealerne er dog ikke omfattet af kravet, hvis ansøger kan dokumentere ved jordbundsanalyser, at jern-fosforforholdet er over 20. Jordbundsanalyserne vedrørende Fe/P-forholdet skal udtages af en uvildig instans. (Fosforklasse 2).

– For arealer på drænede lerjord, hvor fosfortallet er over Pt 6,0 stilles krav om fosforbalance (Fosforklasse 3).

Tilførslen af fosfor fra marker til overfladevand sker hovedsagelig ved udvaskning via dræn, overfladisk afstrømning, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning.

Udbringningsarealer i opland til Nissum Fjord

Alle udbringningsarealerne ligger i opland til Nissum Fjord. Nissum Fjord er udpeget som et Natura 2000-område overbelastet med fosfor⁷.

En del af udbringningsarealerne svarende til 17,91 ha ligger i fosforklasse II. Fosforklasse II er lavbundsarealer. Med lavbundsarealer menes lave arealer i forhold til recipient med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning⁸. For disse udbringningsarealer er der krav om et maksimalt fosforoverskud på 2 kg P/ha/år.

Ud fra oplysningerne om den anvendte mængde husdyrgødning ved nudrift og ansøgt drift samt oplysninger om det ansøgte udbringningsareal, kan det beregnes om beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Fosforoverskuddet er beregnet ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning. Det fosforoverskud, som kan tillades fra husdyrbrugets arealdrift, skal regnes på bedriftsniveau og eventuelle vilkår vedrørende fosforoverskud skal knyttes til bedriftsniveau. Der udbringes i ansøgt drift 21,7 kg P/ha pr. år, mens der fraføres 25,1 kg P/ha pr. år. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på alle udbringningsarealer på -3,4 kg P/ha pr. år. Endvidere viser beregningerne, at det maksimalt tilladte fosforoverskud pr. ha er beregnet til 0,1 kg P/ha/år. Derved er beskyttelsesniveauet for fosfor overholdt og der skal ikke ske en yderligere reduktion.

Herning Kommune vurderer, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Herning Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke stilles skærpede vilkår jævnfør Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §11 stk. 2. Endvidere vurderer Herning Kommune at kravene i Habitatdirektivet er overholdt.

Påvirkning af natur

Samlet deposition siden 2007

For at vurdere om den samlede merdeposition, fra nudriften 1. januar 2007 til og med den ansøgte udvidelse i denne godkendelse, har en negativ virkning på nærliggende naturområder, er der lavet beregninger på to områder, som Herning kommune har foruddefineret. Der er i beregningerne taget udgangspunkt i ansøgningsskema nr. 87085 af 7. april 2016, hvor nudriften er ændret til produktionen pr. 1. januar 2007 og den ansøgte produktion, som den ser ud i dette 2. tillæg til miljøgodkendelse, er ansøgt drift.

Nærmeste kategori-3 natur er en § 3 mose beliggende ca. 500 meter syd for anlægget. Der er i fiktiv ansøgning nr. 87085 beregnet en merdeposition på 0,0 kg N/ha pr. år og en totaldeposition på 0,1 kg N/ha pr. år på mosen.

⁶ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 44 af 11/01 2016 med efterfølgende ændringer

⁷ For udpegning se hjemmesiden med arealinfo, vælg landbrug, fosforklasser.

⁸ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 44 af 11/01 2016 med efterfølgende ændringer

Nærmeste kategori-2 natur er Sunds Sø, der er udpeget lobeliesø, beliggende ca. 580 meter sydvest for staldanlægget. Der er i fiktiv ansøgning nr. 87085 beregnet en totaldepositionen på 0,1 kg N/ha pr år.

Herning Kommune vurderer, at for begge naturområder er det fastsatte beskyttelsesniveau dermed overholdt.

Det generelle ammoniakreduktionskrav

I miljøgodkendelsesordningen er der taget det nødvendige hensyn til naturområder, i kraft af blandt andet den generelle reduktion af ammoniak emissionen. Da udvidelsen er ansøgt efter 1. april 2011, skal projektet overholde et krav om 30 % reduktion af den del af ammoniakfordampning fra stald og lager, der stammer fra den del af dyreholdet, der udvides.

Overholdelse af reduktionskrav

Projektet medfører en stigning i kvælstofemissionen på 419,97 kg N/år i forhold til nudrift. Den samlede emission fra anlægget efter udvidelsen bliver på 1.756,26 kg N/år. Herved er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager for den del af dyreholdet, der udvides, opfyldt. Endvidere reduceres der med 316,28 kg N/år ud over det, der er nødvendig for at opfylde kravet.

Herning Kommune vurderer at, med den valgte stalddtype overholder staldanlægget det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager.

Arealstatus

Udbringningsarealerne er på i alt 255,72 ha, hvoraf 114,87 ha er aftalearealer. Ejendommen, der er økologisk drevet, har et harmonikrav på 1,7 DE/ha. Der udbringes i alt 206,50 DE husdyrgødning på ejede og forpagtede arealer. Dette svarer til en udbringning på 1,47 DE pr. ha. Det vurderes, at harmonikravet er overholdt.

Alle arealer har tidligere været anvendt som udbringningsareal til husdyrgødning.

Grøn struktur

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder, der i Herning Kommuneplan 2013-2024 er udpeget som grøn struktur.

Beskyttede naturtyper i forhold til kvælstof

Natura 2000-områder

Naturområder som, set i et europæisk perspektiv, er særligt værdifulde. Disse områder kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for Habitat-, Ramsar⁹- og Fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Definition af kategori 1, 2 og 3 natur

Kategori-1 natur:

- Ammoniakfølsomme naturtyper, indenfor Natura 2000
- Heder, større end 10 ha samt
- Overdrev, større end 2,5 ha

Kategori-2 natur:

- Ammoniakfølsomme naturtyper, udenfor for de internationale naturbeskyttelsesområder
- Højmoser og Lobeliesøer, uanset størrelse
- Heder, større end 10 ha
- Overdrev, større end 2,5 ha

Kategori-3 natur:

Kategori 3-natur er ammoniakfølsomme naturområder, som ikke er kategori 1- eller kategori 2-natur: hede, mose og / eller overdrev (omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3), samt ammoniakfølsom skov.

Beskyttelsesniveauet for ammoniak for kategori 1, 2 og 3 natur

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter maksimal totaldeposition eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder¹⁰.

Beskyttelsesniveauet for kategori 1- og kategori 2-natur omfatter en 10 meter forbudszone samt krav til den maksimale tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan, efter en konkret vurdering, være et krav om en maksimal merdeposition.

Kategori 1 natur

Ovstrup Hede

Nærmeste Natura 2000 område N225 er Ovstrup Hede med Røjen Bæk (bilag 4), som også er udpeget til EF-habitatområde H249. Ovstrup Hede ligger cirka 5,5 km nordvest for husdyrbruget og cirka 3,6 km fra nærmeste udbringningsareal. Ovstrup Hede ligger mellem Herning og Holstebro er et 490 hektar fredet område med indlandshede, nåletræsplantage, enge, overdrev og vandløb. Indlandshedens flora og fauna er sårbar. Ovstrup Hede er A-målsat i Herning Kommuneplan 2013-2024. For A-målsatte områder er målet, at de bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne.

Ovstrup Hede er udpeget på baggrund af naturtyper:

Nr.	naturtyper	Nr.	naturtyper
3260	Vandløb med vandplanter	6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
4010	Våde dværgbusksamfund med klokkeling	7140	Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)	7230	Rigkær
6230	Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund		

Endvidere er nedenstående arter også en del af udpegningsgrundlaget:

Nr.	arter	Nr.	arter
1037	Grøn kølleguldsmed (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)		

Grøn Kølleguldsmed er medtaget på Habitatsdirektivets bilag IV og er udpeget som en af de arter, som Herning Kommune er særlig forpligtet til at passe på. Ifølge Den Danske Rødlister blev guldsmeden tidligere negativ påvirket af eutrofiering, udretning af vandløb og hårdhændet vandløbsvedligeholdelse. Da tilstanden i vandløbene er i bedring, er det nu formentlig udelukkende hård vandløbsvedligeholdelse, som kan påvirke arten negativt. Baggrundsbelastningen for området ligger på 14-15 kg N/ha/år.

⁹ Ramsarområder ligger alle inden for de udpegede fuglebeskyttelsesområder

¹⁰ Kategori 1-, 2- og 3-natur.

Ammoniakdisposition til Natura 2000 område er på 0,0 kg N/ha/år i både merdeposition og totaldeposition.

Da beregningen af ammoniakdepositionen viser 0,0 kg N/ha/år i både merdeposition og en totaldeposition, er kravet overholdt.

Intet af harmoniarealet er beliggende mindre end 100 meter fra eller indenfor et Natura-2000 område. Dermed er der ingen væsentlig tab af ammoniak fra udbringning af husdyrgødning fra harmoniarealet til Natura-2000 området.

Kumulationsmodellen (kategori 1 natur)

Hvis opgørelsen af antal husdyrbrug i nærheden¹¹ af kategori 1-natur viser, at:

- Der ikke er andre husdyrbrug, ud over det ansøgte, i nærheden, skal der stilles krav om maksimal totaldeposition på 0,7 kg/ha/år.
- Der er 1 husdyrbrug, ud over det ansøgte, skal der stilles krav om maksimal totaldeposition på 0,4 kg/ha/år.
- Der er mere end 1 husdyrbrug, ud over det ansøgte, skal der stilles krav om maksimal totaldeposition på 0,2 kg/ha/år.

Opgørelsen af, hvor mange husdyrbrug, der, ud over det ansøgte, ligger i nærheden af kategori 1-natur foretages således:

- Antal husdyrbrug over 15 DE¹² inden for 200 meter +
- Antal husdyrbrug over 45 DE inden for 200-300 meter +
- Antal husdyrbrug over 75 DE inden for 300-500 meter +
- Antal husdyrbrug over 150 DE inden for 500-1000 meter +
- Antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha ud over de 1.000 meter.

Der ligger ingen husdyrbrug over 500 DE i nærheden, som kan påvirke kategori-1 natur, så der er ingen kumulation med andre husdyrbrug.

Herning Kommune vurderer, at grundet den store afstand fra husdyrbruget til Natura 2000 Området, vil udvidelsen af kvægproduktionen ikke give nogen væsentlig påvirkning på Natura 2000-området.

Kategori 2- og 3-natur

Beskyttelsesniveauet for ammoniak for kategori-2 og -3 natur

Beskyttelsesniveau for kategori 2 natur er maksimal totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur omfatter ikke et generelt krav til den maksimale ammoniakdeposition. Beskyttelsesniveauet fastlægger, at kommunen, på baggrund af en konkret vurdering, kan stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år, hvis kategori 3-natur har en særlig regional eller lokal naturinteresse.

Som udgangspunkt skal det ikke undersøges på naturarealer, der

- Ligger længere væk end 1.000 m¹³
- Tilføres mindre end 1 kg som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring.

Anlæg

Nærmeste kategori 2 natur (Sunds Sø) er beliggende omkring 580 meter sydvest for staldanlægget. Nærmeste kategori 3 natur (§ 3 mose) er beliggende omkring 500 meter syd for staldanlægget.

Inden for en radius af 1.000 meter fra staldanlægget er der ikke registreret nogle ansvarsarter.

Der ligger en ammoniakfølsom skov indenfor 1.000 meter af staldanlægget, hvor der er en merbelastning på 0,0 kg N/ha/år.

¹¹ Kumulationsmodellens afstande for husdyrbrug i nærheden måles ud fra det til naturområdets nærmeste punkt på det staldanlæg, der ligger tættest på naturområdet.

¹² Ved pelsdyr-farme skal antal DE ganges med en faktor 5. Ved slagtekyllinge-produktioner skal antal DE ganges med en faktor 3.

¹³ 1 kg-grænsen fører i de fleste tilfælde til, at det kun er naturarealer inden for 1.000 m fra staldanlægget, der er relevant ved vurderingen.

Depositionsberegningen til naturområderne indenfor 1.000 meter af staldanlægget (se bilag 3) fremgår af tabellen og i en scenarieberegning, skema 87426, version 1:

Punkt	Naturtype	Afstand til stald / lager	Merbelastning	Totaldeposition
1	Potentil ammoniak følsom skov	720 meter	0,0 kg/ha/år	0,1 kg/ha/år
2	Hede	675 meter	0,1 kg/ha/år	0,1 kg/ha/år
3	Mose	500 meter	0,0 kg/ha/år	0,1 kg/ha/år
4	Sunds Sø (§ 7 natur)	580 meter	0,0 kg/ha/år	0,1 kg/ha/år

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil medføre en forøgelse af N-depositionen i de omkringliggende naturområder, der ligger ud over det, som naturområderne kan tåle.

Arealer

Der er ikke registreret § 3 naturområder inden for udbringningsarealerne. Der er ikke konstateret bilag 4 arter omkring udbringningsarealerne, men det kan ikke udelukkes, at de lever i de omkringliggende naturområder (hede og mose). Derfor er det vigtigt, at markdrift ikke sker i vejr med risiko for afdrift. Hvis Herning Kommune konstaterer påvirkning af bilag 4 arter som følge af markdriften kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer, hvis det vurderes nødvendigt for at beskytte dem.

Ved udbringning af gylle kan der konstateres påvirkning af nærliggende arealer på op til 1 kg N/ha/år indenfor 10 meter fra markkant som følge af afdrift. Nogle af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur. Det anbefales derfor, at udbringning af gylle ikke sker i vejr med risiko for afdrift.

Markerne var dyrket i nudrift. Der vil således ikke ske en intensivering af gødningstrykket på markerne op til naturarealerne. De generelle regler vurderes på den baggrund at være sikkerhed nok i forhold til beskyttelse mod tilstandsændringer på de nærværende naturarealer.

Samlet vurderer Herning Kommune, at naturområderne beskyttet af § 3 og § 7 ikke påvirkes væsentligt ved udvidelsen.

Samlet vurdering: ammoniakbelastning af naturområder

Herning Kommune vurderer, at oplysninger om ruhed, kildehøjder og kumulation, er korrekte.

Herning Kommune vurderer, at kravene om maksimalt tilladt totaldeposition på kategori 1- og kategori 2-natur er overholdt.

Herning Kommune vurderer, at der ikke er grundlag for at skærpe kravene til ammoniak meremissionen, under hensyn til andre omkringliggende ammoniakfølsomme naturområder såsom ammoniakfølsomme skove, kategori 3-natur og § 3 natur.

Påvirkning af bilag IV-arter, rødlistearter, ansvarsarter mv.

Ammoniabelastning af yngle- eller rasteområder for bilag IV-dyrearter og bilag IV-plantearter

Af EF-habitatdirektivets¹⁴ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden eller udenfor et af de udpegede Natura 2000-områder. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder. For plantearterne er der blandt andet forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Bilag IV-arter og ansvarsarter observeret i Herning Kommune på nuværende tidspunkt gennemgås i det følgende. Flere af disse arter er ligeledes omfattet af artsfredninger eller er optaget på rødlisten.

Odder og padder forekommer mange steder i Herning Kommune og har en gunstig bevaringsstatus i landsdelen. Odderen yngler, raster og fouragerer langs vandløb med gode fiskemuligheder og har huler i brinken. Padderne yngler i vandhuller med rent vand. Udyrkede bræmmer omkring vandhullerne kan være med til at sikre, at vandet forbliver rent.

Grøn mosaikguldsmed er i Herning Kommune observeret syd for Harreskov mellem Kibæk og Arnborg, samt i Knudmosen ved Herning City. I sin cyklus er arten afhængig af planten Krebseklo (*Stratiotes aloides*), hvor den lægger sine æg, og larverne lever.

Voksne individer kan strejfe langt omkring, og kan ses langt fra vandløb. Næringsstofbelastning kan medføre tilgroning af vandhuller og søer, hvorved krebsklo vil forsvinde og dermed livsgrundlaget for grøn mosaikguldsmed.

Grøn kølleuldsmed findes kun i de store jyske å-systemer så som Storå, Skjern Å, Karup Å og Gudenå. Arten er Herning Kommunes nationale ansvarsart. Den yngler i rene, iltrige og kølige vandløb. Den voksne guldsmed foretrækker lysåbne arealer, men kan også findes i skovlysninger. Der er en teoretisk mulighed for, at der ved uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning kan ske en tilførsel af forurenende stoffer til Grøn Kølleuldsmeds levesteder. Det vurderes, at kun tilførsel af større mængder husdyrgødning (som følge af uheld med gyllebeholdere/gylletransport) vil kunne have en negativ effekt på grøn kølleuldsmed.

Der er ingen aktuelle registreringer af beskyttede plante og dyrearter, herunder ansvarsarter, i umiddelbar nærhed af/på udbringningsarealerne eller inden for 1.000 meter af anlægget. Da alle udbringningsarealerne tidligere været anvendt til intensiv landbrugsdrift, indebærer dette ikke opdyrkning af ekstensivt dyrkede udbringningsarealer.

Der er registreret en sø på, eller i umiddelbar nærhed af flere af udbringningsarealerne, mark 6-0, 7-0, 13-0, 20-0 og 45-0.

Herning Kommune vurderer, at alle udbringningsarealerne tidligere været anvendt til intensiv landbrugsdrift, derfor vil landbrugsdriften ikke have en væsentlig negativ påvirkning af de beskyttede plante- og dyrearter. Endvidere vurderes det at der ikke er registreret beskyttede plante- og dyrearter i nærheden af staldanlægget.

Det er derved sikret, at projektet ikke væsentligt vil

- 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a)
- 2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

¹⁴ EF-habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (med senere ændringer).

Påvirkning af kulturmiljø

Kulturhistoriske spor

Landskabet i Herning Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype. Kommuneplanens udpegnings fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Herning Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" mm.

I nedenstående afsnit vil staldanlæggets og udbringningsarealernes beliggenhed blive gennemgået i forhold til de udpegninger af kulturmiljø, fredninger mm., der er registeret i området.

Udbringningsarealer

Udbringningsarealerne er ikke beliggende indenfor eller i nærheden af:

- Fredede fortidsminder
- Beskyttede diger
- Fortidsminder eller
- Skovrejsning

Andre udpegninger

Mark 10-0 og 12-0 ligger op til en arealfredning umiddelbart øst for Sunds Sø

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af husdyrbruget ikke har nogen betydning for kulturmiljøet

Gennemgang af BAT for Nørremarkvej 17, 7451 Sunds

Krav om anvendelse af BAT

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik (BAT) til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ. Selvom der ikke er lavet et specifikt BAT-notat inden for kvægdrift, er det Herning Kommunes opfattelse, at mange af elementerne i BAT-notatet for svine- og fjerkræbrug er universelle indenfor landbrugsområdet og derfor kan overføres til kvægdrift.

I Teknologi- og byggeblade er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være. Miljøstyrelsen har endvidere oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik, fodring m.v. i Teknologi-blade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

I det følgende vil BAT for kvægbruget på Nørremarkvej 17 blive vurderet i forhold til Herning Kommunes niveau for BAT.

Vurdering af BAT i forhold til 2. tillæg til § 12 miljøgodkendelsen skal ske i forhold til følgende områder:

1. Staldsystemer
2. Forbrug af vand og energi

Ved Herning Kommunes vurdering i relation til BAT indgår Miljøstyrelsens Teknologi-blade oversigt, Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning version 2, bilag 3 (teknologilisten) samt kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensiv hold af svin og fjerkræ (BREF-dokument). Nedenfor vil de enkelte emner blive gennemgået.

BAT – Staldindretning

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor staldindretning:

Gennemgang af BAT for staldanlægget

Udvidelsen sker i eksisterende byggeri og der foretages ingen renoveringer i forhold til miljøgodkendelsen af 23. oktober 2014 samt i forhold til 1. tillæg til miljøgodkendelsen af 15. december 2014.

**Tabel 5, Ansøgt drift, Antal DE, ammoniakemission fra de forskellige dyretyper
BAT beregning for Nørremarkvej 17**

(Emissionsgrænseværdierne er for konventionel produktion af malkekvæg – maj 2011)

Stald	Dyretype	Staldsystem	Antal	Vejl. Emissionsgrænse værdi, kg N/dyr	Korrektion alder/udetid	Emission , total, kg N
Hus B. Kostald	Jerseykøer	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time	163	6,20	0,83	842,17
	Småkalve, jersey 0-6 mdr	Dybstrøelse	30	Fra IT-ansøgning	-	42,51
	Jerseykøer	Dybstrøelse	44	8,51	-	374,44
	Tyrekalve, jersey	Dybstrøelse	40	Fra IT-ansøgning	-	2,41
Hus D. Småkalve og kælvningsbokse	Jerseykøer	Dybstrøelse	2	8,51	-	17,02
	Småkalve, jersey 0-6 mdr	Dybstrøelse	10	Fra IT-ansøgning	-	14,17
Hus F. Ungdyrstald	Kvie/stud, jersey, 6-25 mdr.	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	11	3,034	0,50	16,69
Hus H. Kviestald	Kvie/stud, jersey, 6-25 mdr.	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time	69	3,00	0,50	103,50
Hus G. Nykælvare og kælvkvier	Jerseykøer	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	31	8,43	0,83	217,77
	Kvie/stud, jersey, 6-25 mdr.	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	48	3,034	0,5	72,84
I alt						1.703,52

Ansøger bemærker følgende: Beregninger efter Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier, maj 2011 på konventionel kvæghold giver et emissionsniveau på 1.704 kg NH₃-N. Beregningen af BAT emissionsniveauet er dog foretaget på Normtal fra 2011, hvorfor bl.a. BAT niveauet for malkekøer på dybstrøelse er 8,51 kg N/ab dyr. Normtallet fra 2015 er dog 8,78 kg N/ab dyr selvom staldsystemet ikke ændres. Ved blot at ændre normtallene for dybstrøelsesafsnittene til 2015 niveau hentes (46 køer x 0,27 kg N/ko/år) 12,4 kg N. Desuden er 31 køer opstaldet på dybstrøelse med lang ædeplads og der regnes således med 60 % på dybstrøelsesnorm, svarende til (19 køer x 0,27 kg N/ko/år) 5,1 kg N. Det vejledende emissionsgrænseniveau er derfor (1703+17,5) = 1.720 kg NH₃-N.

I ansøgningskema 83401 er der med det ønskede dyrehold opnået en emission på 1.756 kg NH₃-N. Dermed er BAT niveau overskredet med 36 kg NH₃-N. Dette må betragtes som et bagatelagtigt niveau. Desuden er det vejledende niveau udarbejdet til konventionelle landbrug, hvor der er større muligheder for tilpasninger. Tilsvarende findes ikke for økologiske bedrifter.

Herning kommune vurderer, at ejendommen, med de beskrevne tiltag, lever op til de muligheder, der foreligger for det eksisterende byggeri og en økologisk kvægbedrift, der ikke skal leve om til de vejledende emissionsgrænseværdier for konventionel kvægbrug.

BAT – Forbrug af vand og energi

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor vand:

- At der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæggene for at undgå spild

Ansøger er tilsluttet vandværk, hvilket betyder at vandforbruget registreres. Ansøger har i det daglige fokus på at minimere vandforbruget i forbindelse med den daglige drift, herunder bl.a. vask og rengøring, forbrug til dyr osv. Der er desuden timer på anlægget til markvanding, hvorved forbruget løbende kan følges.

Tabel 6, det forventede vandforbrug før og efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Årligt vandforbrug	Nudrift m ³	Ansøgt m ³
Drift	5.500 m ³	6.500 m ³
Vask af maskiner	50 m ³	50 m ³
Markvanding	79.000 m ³	79.000 m ³

Spildevand fra vaskeplads (møddingsplads) ledes til gyllebeholder.

Vand fra markboring bruges udelukkende til markvanding.

Vandbesparende foranstaltninger

- Vand fra køling af mælk genbruges til rengøring
- Vandrør, drikkekar mv. kontrolleres daglig for utætheder og korrekt funktion
- Utætheder og fejlfunktioner reparerer hurtig

Det forøgede vandforbrug i staldanlægget afspejler det forøgede behov for drikkevand hos de ekstra dyr samt forbrug af vand til rengøring af flere staldsektioner, malkemaskiner mm.

Herning Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag til vandbesparelse indenfor vask og drikkevandsspild samt daglige tilsyn af vandinstallationer er fyldestgørende.

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor Energi:

- Sikre at ventilationen kun starter op efter behov, eks. ved anvendelse af undertryksventilation, frekvensstyrede ventilatorer
- At der anvendes lavenergilystofer / sparepærer i staldbygningerne, andre steder
- At lyset i staldene i dagtimerne kun er tændt efter behov
- Udendørsbelysningen er begrænset af bevægelsessensor
- Hvis muligt, at opvarmning af staldanlægget samt medarbejderfaciliteter m.m. sker via overskudsvarmen/varmegenindvindning mm.
- At der sker en aflæsning af energiforbruget, og resultaterne gemmes i minimum 5 år
- At udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige
- At gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet

Stigningen i strømforbruget i ansøgt drift skyldes primært en større forbrug af strøm til mælkekølingsanlægget (flere køer) samt større behov for brug af vandringsmaskiner.

For at forbedre ressourceudnyttelsen har ansøger valgt at køle den nymalkede mælk med vand, som efterfølgende bruges til rengøringsvand. Overskudsvarmen fra stalden genanvendes vha. varmegenindvinding til opvarmning af stuehus.

Fordelen ved køling af mælk med vand er, at vandet typisk kan fjerne fra 40 og helt op til 60 % af varmen fra mælken uden at ejendommens vandforbrug stiger (forudsætter at vandet efterfølgende bruges til drikkevand til dyrene). Yderligere reduceres elforbruget til afkøling af mælken i selve mælkekølingstanken væsentligt, da mælken allerede er delvist afkølet. Da mælkekøleanlæg i gennemsnit bruger 15 % af det totale energiforbrug hos en mælkeproducent, kan/har dette derfor stor betydning for det samlede strømforbrug. Driftsbesparelserne kan derfor ofte være betydelige.

Mælkekøling og drift af røreværk i mælketank skal foregå på den mest energirigtige måde, samtidig med at der sikres et optimalt nedkølings- og opbevaringsforløb for mælken, hvorved kvaliteten bedst muligt fastholdes. Anlægget bør derfor kontrolleres mindst en gang om året af et autoriseret kølefirma.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan ansøger hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan der erfaringsmæssigt opnå besparelser op mod 5-10 % af årsforbruget. Udover ovennævnte anbefaler Herning Kommune, at der arbejdes med at indføre miljø- og ressourcestyring på husdyrbruget. Landbrugets konsulenttjeneste vil i den forbindelse kunne være behjælpelig med råd og vejledning.

Energibesparende foranstaltninger

- Der er staldvarme, som sørger for al opvarmning af stuehuset
- Pladekøler, der nedsætter kølingens driftstid og er energibesparende
- Naturlig ventilation i alle stalde
- Delvis natbelysning i stalderne
- Udendørs belysning er styret af bevægelsessensorer
- Ny traktor, der har funktionen "økonomikørsel", som er energibesparende

Det forventede energiforbrug efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Tabel 7, oversigt over energiforbrug på ejendommen

Årligt forbrug	Nudrift	Ansøgt
Diesel olie	8.000 liter	9.000 liter
Elforbrug	160.000 kWh	190.000 kWh

I ovenstående tabel 7 er elforbruget uden forbrug til markvanding.

Herning Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag til energibesparelse er fyldestgørende.

Fravalgte BAT-virkemidler

Nedenfor er ansøgers fravalg af BAT-virkemidler beskrevet:

Forsuring

Staldtypen med sengebåsestald og fast gulv kan ikke kombineres med forsuring, da der ikke er gylle af betydning i kanalerne.

Låg/teltdug på gylletanke

Kvæggylle danner naturligt et godt flydelag, som forhindrer ammoniakfordampning. Teknologibladet, Fast overdækning af gyllebeholder, 2010 viser i beregningerne at teltoverdækning koster ca. 195 kr. pr. kg reduceret N inklusiv værdien af sparet handelsgødning

ved 250 DE. Miljøstyrelsen har tidligere defineret at BAT-teknologier, der koster over 100 kr. pr. kg N ikke er BAT. Teltdug er derfor ikke BAT på dette kvægbrug.

Fodertiltag

Der ønskes ikke fodertiltag på ejendommen, da det er svært at praktisere på ejendomme med store mængder grovfoder, hvor kvaliteten varierer meget fra år til år. Græsandelen er høj i foderrationen, hvilket yderligere gør det svært at lave mange fodertiltag, hvilket også er beskrevet i Teknologibladene. Som økologisk producent er der en yderligere begrænsning, da mulige indkøb af supplerende foder er vanskelig og i begrænsede mængder.

100 % direkte udbringning af dybstrøelse

Det er ikke muligt at praktisere 100 % direkte udbringning af dybstrøelsen, da der er en stor andel af dybstrøelse på ejendommen og der er mange begrænsninger for udbringning pga. krav om pløjetidspunkter i efteråret og vedligeholdelse af efterafgrøder, som så ikke kan overholdes.

Samlet vurdering af BAT

Herning Kommune vurderer, at ansøger har overholdt BAT i forhold til ressourceforbrug. Endvidere vurderer Herning Kommune, at de vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak er overholdt. Generelt vurderer Herning Kommune, at ansøger er opmærksom på at der løbende kan være gode muligheder for at optimere forureningsbegrænsende foranstaltninger, renere teknologi, mindre forbruget af energi, vand og andre råvarer samt muligheder for at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige. Ligesom det vurderes, at der kan være gode muligheder for, at arbejdsgange og processer kan blive mindre belastende for miljøet.

Oversigt over bilag

Bilag 1: Oversigt over ejendommen, staldbygninger, ny gyllebeholder mv.

Bilag 2: Oversigtskort over ejendommen i forhold til udbringningsarealer, byzone, naboer og samlede bebyggelse

Bilag 3: Ejendommen i forhold til § 3 områder samt Kategori 2 og 3 natur

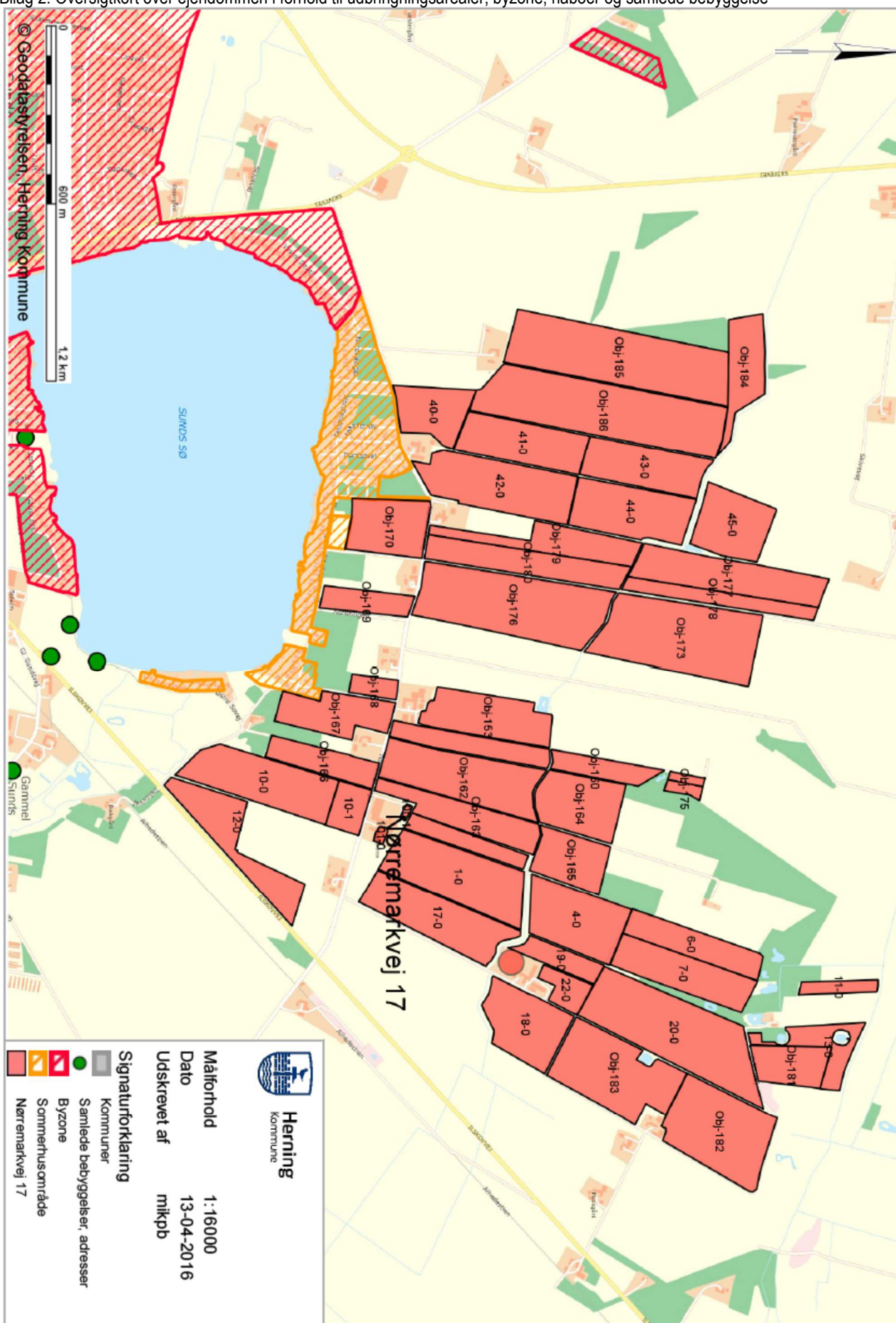
Bilag 4: Ejendommen i forhold til § 7 områder, Natura 2000-områder samt Kategori 1 natur

Bilag 5: Konsulenterklæring opbevaringskapacitet

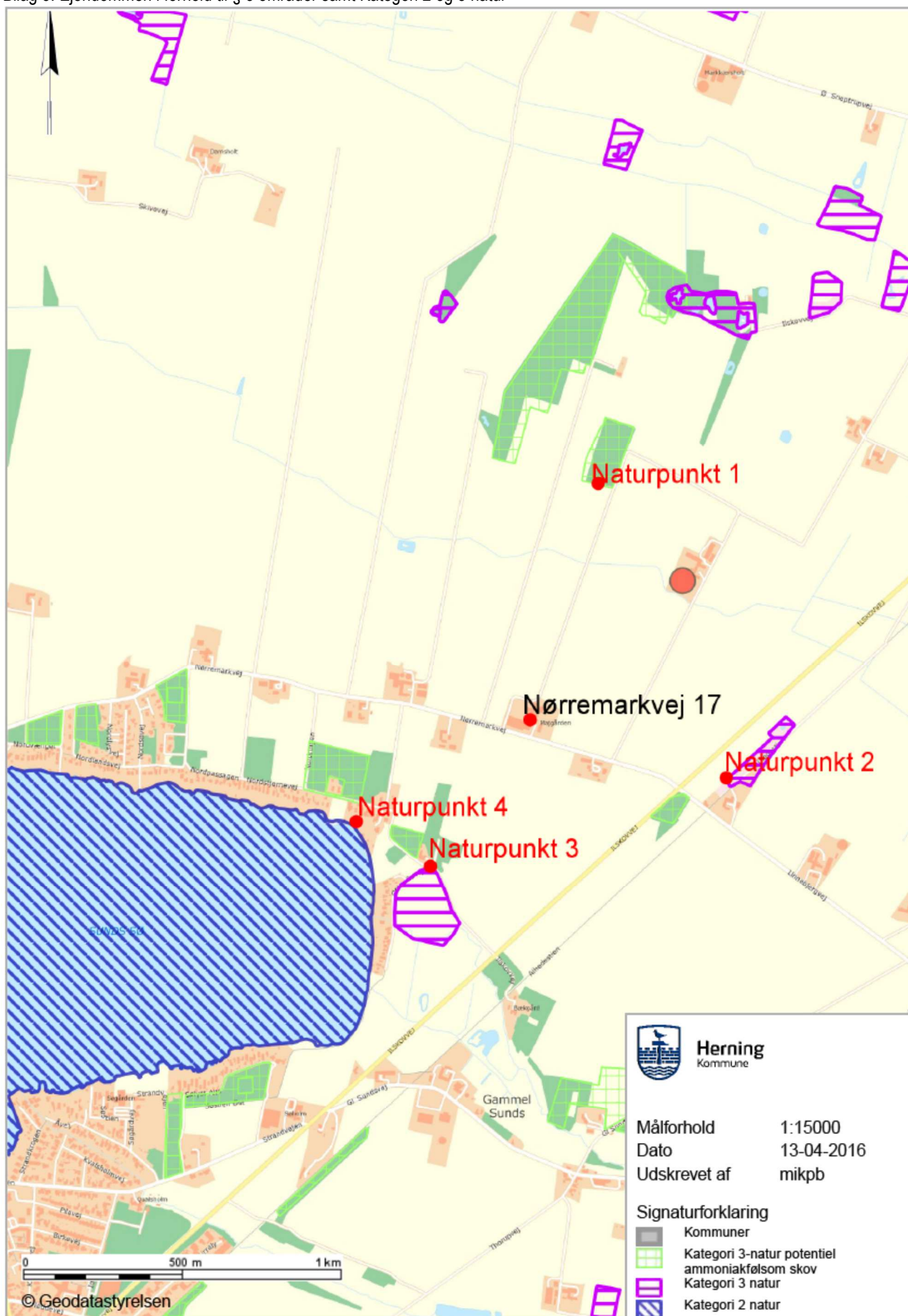
Bilag 1: Oversigt over ejendommen, staldbygninger, ny gyllebeholder mv.

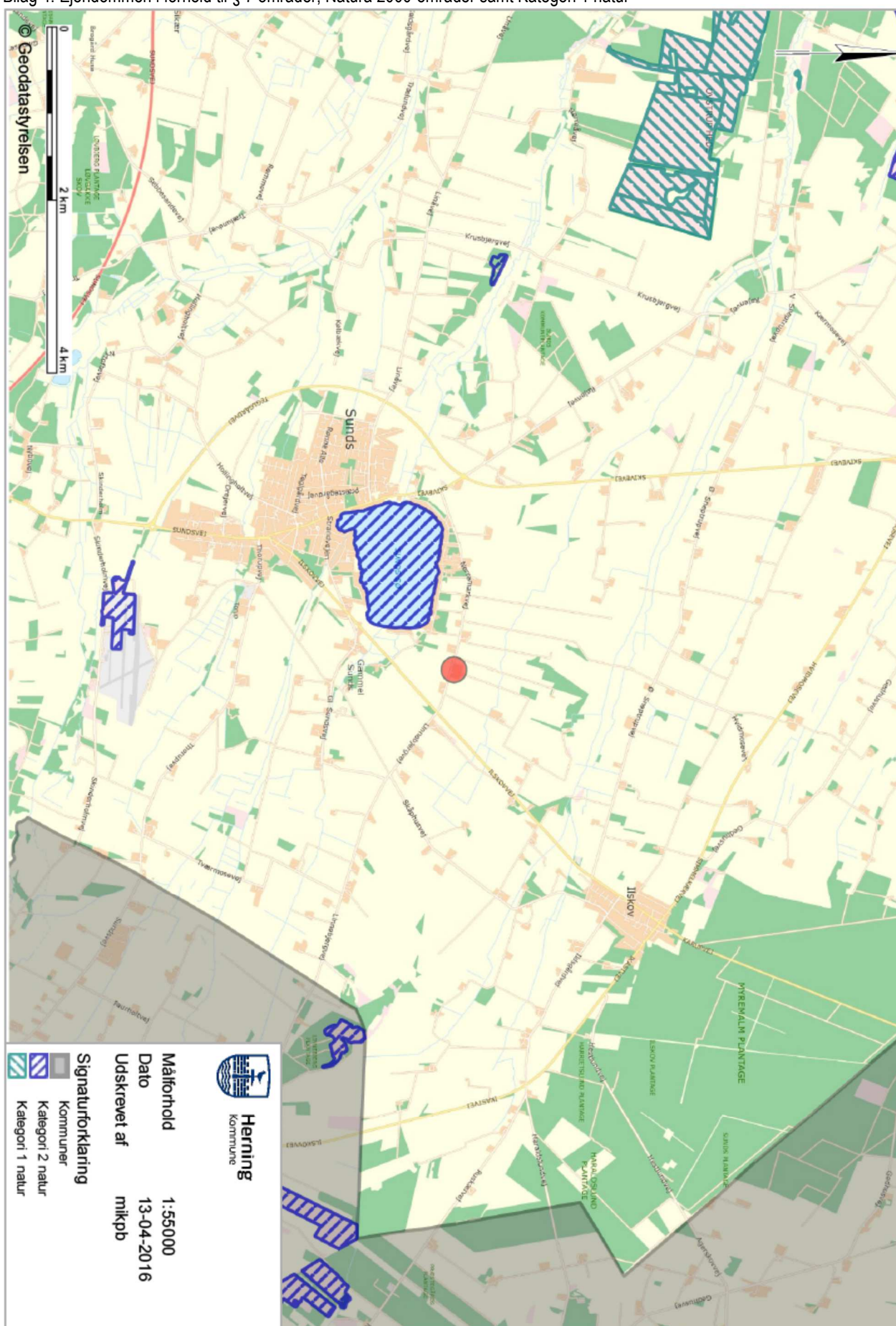
Bilag 2: Oversigtskort over ejendommen i forhold til udbringingsarealer, byzone, naboer og samlede bebyggelse

Bilag 3: Ejendommen i forhold til § 3 områder samt Kategori 2 og 3 natur

Bilag 4: Ejendommen i forhold til § 7 områder, Natura 2000-områder samt Kategori 1 natur

Bilag 5: Konsulenterklæring opbevaringskapacitet

Beregning af gylleopbevaringskapacitet Nørremarkvej 17, Sunds

Gylle produceret på ejendommen	4150 m ³
Vand tilledt fra befæstede arealer	90 m ³
Vand tilledt fra vask af maskiner	50 m ³
Vand tilledt fra andet	0 m ³
I alt vand og gylle i gyllebeholdere	4290 m³

Behov for opbevaring ved krav til:

7 mdr opbevaringskapacitet	2502,5 m ³
9 mdr opbevaringskapacitet	3217,5 m ³

Gyllebeholdere

Adresse	Nudrift		Ansøgt	
	kapacitet	% i tanken	kapacitet	% i tanken
Ejendoms adresse	1290 m ³	23	1290 m ³	23
Ejendoms adresse	4000 m ³	70	4000 m ³	70
Ejendoms adresse	402 m ³	7	402 m ³	7
Adresse aftaletank	0 m ³	0	0 m ³	0
Gyllekanaler	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
	0 m ³	0	0 m ³	0
Opbevaringskapacitet i alt	5692 m³	100	5692 m³	100

Opbevaringskapacitet i måneder **15,92168**

Gyllekanaler medregnet i opbevaringskapacitet

ja	nej
☒	☐

Udfyldt af **Karen V. Thomsen, HFLC**

Dato **d. 27. november 2015**